

FENOMENUL MIHAI CIMPOI, OMUL DIN CARE CURG CĂRȚILE PRECUM NUCILE COAPTE DIN POM, TOAMNA

Andrei STRĂMBEANU

Uniunea Scriitorilor din Moldova

ÎN LOC DE PROLOG

– Bre Ilie, flăcăul ista al tău, Mihai, nu te supăra, îmblă cu cerutul prin sat.

– Știu. Cerșește cărți vechi de la oameni. Dragă vecine, principalu-i ca băieții noștri să nu îmble cu furatul. Nevastă-mea, Ana, i-a spus: „Mihai, tu când ceri de la cineva o carte, cere și oleacă de gaz. Tu citești toată noaptea, da noi n-avem pe ce cumpăra gaz de lampă, că știi cum îi viața amu în colhoz...”

– Tu zici: principalul să nu îmble cu furatul, dar după ce Mihai al tău a fost ultima dată la noi, mi-a dispărut *Cartea Casei*. Carte veche, românească, scumpă, scrisă cu buchii mari, pentru țărani, despre religie, istorie, geografie, agricultură, medicină, despre toate-toate.... Eu nu spun că anume el mi-a furat-o, dar uite a dispărut.

Ilie Cimpoi cunoștea istoria cu această foarte folositoare enciclopedie *Cartea Casei*. I-a vorbit Mihai. El o cumpărase cu un pachet de țigări „Kazbek” de la colegul său de clasă, Ion, feciorul vecinului.

Ilie, ca să nu-i facă probleme tânărului fumător, promise că, dacă o găsește printre cărțile din casă, i-o aduce înapoi, cu mâna lui.

Nu se știe ce a vorbit Ilie Cimpoi cu fiul său, Mihai, dar după acea discuție viitorul academician ar fi decis să-și completeze propria bibliotecă cu cărți scrise chiar de el însuși. Și s-a ținut de cuvânt. La această oră, el este autor a circa 100 de cărți și a peste 4 000 de pagini: eseuri, studii introductive, recenzii, cronici literare, articole, prezentări de carte, note de lectură, concluzii despre tezele doctoranzilor săi, vreo 20 la număr etc. ...

▪ Cu ceva timp în urmă, în vara anului 2020, apăream pentru a doua oară în revista *AKADEMOS*. Prima dată îmi publicase discursul *Limba română și scriitorii*, rostit la Academia de Științe a Moldovei pe data de 27 august 2017 cu ocazia Sărbătorii Naționale „Ziua Limbii Române”. Acum apăream cu o recenzie despre cartea *Epoca Eminescu (O lecție pe care noi, generația de după război, n-am trecut-o la școală)*, o strălucită

lucrare a academicianului Mihai Cimpoi, atribuită (caz rar întâlnit) lui Titu Maiorescu. Zic: „atribuită”, fiindcă Maiorescu nu a scris o asemenea carte. Academicianul Mihai Cimpoi a procedat însă generos și corect, deoarece dânsul e doar coordonatorul acestui volum și e autorul studiului introductiv, restul materialului, în întregime, aparținând marelui critic și om de stat, Titu Maiorescu, contemporanul și mentorul lui Mihai Eminescu, precum o știm cu toții.

Eu așteptam aplauze din partea lui Cimpoi pentru recenzia din *AKADEMOS*, când dânsul, din care curg cărțile precum nucile din pom, toamna, îmi pune în mână un nou volum de-al său, al sutălea, probabil, intitulat *Titu Maiorescu și lumea noastră postmodernă. Eseuri*, apărut în 2020 la Editura „Junimea” din Iași. Apoi, peste câteva zile, îmi trimite mai noua sa lucrare: *Petru Creția. Epos, Logos, Eidos (Eseu monografic)*, apărută la Editura „Bibliotecha” din Târgoviște.

Firește, captivat de personalitatea legendară a lui Maiorescu, de activitatea politică, de opera sa filosofică și literară, la care noi, basarabeni, nu numai că nu avusesem acces, dar nici nu auzisem de ea, iar oamenii mai în vârstă, care cunoșteau această somitate, Maiorescu, se temeau să-i pronunțe numele, am citit cele două cărți cu setea cu care, elev fiind, citeam, pe ascuns, la lumina lămpii cu gaz, cărțile românești lăsate nouă de unchiul Andrei Cerimpei, preotul de la Fântâna Albă care fugise peste Prut să nu cadă pe mâna rușilor sovietici, în 1940. Eseul *Două existențe asemănătoare: Eminescu și Maiorescu*, plasat la sfârșitul cărții *Titu Maiorescu și lumea noastră postmodernă*, trebuie inclus într-o viitoare ediție a cărții *Epoca Eminescu* de Titu Maiorescu, unde îi este locul, cred eu. E o lucrare de excepție și e regretabil faptul că informațiile documentare conținute aici, despre cei doi ctitori ai României moderne, Maiorescu și Eminescu, ne parvin nouă, tuturor românilor, îndrăznesc să afirm, cu o întârziere de un secol. Vina nu-i a poporului român, ci a regimului comunist care îl cârmuia cu mână de fier, neglijând adevărul istoric, la cererea Moscovei, firește. Celor, pe care îi va deranja observația mea, le voi

aminti de un alt derapaj regretabil: partea germană a jurnalului, scris pe parcursul a peste 60 de ani de Maiorescu, o stenogramă unică a devenirii României ca stat unitar, apoi a României Mari, din 1918, se traduce în limba română abia acum, în 2021. Nu e departe de adevăr „nepatriotul” Emil Cioran când zice, în *Schimbară la față a României*, că poporul român „se mișcă cu viteza plugului”. Citind cele două ultime cărți ale lui Cimpoi, recunosc: am fost cuprins de o omenească invidie, dar, în același timp, de mândrie și admirație față de productivul și doctul cărturar basarabean, Mihai Cimpoi.

Pe noi, de regulă, ne captivează, mai cu seamă, personalitățile deosebite din alte veacuri, de pe alte meleaguri, sau fie și de la noi, dar din altă epocă, cum e Dimitrie Cantemir, Nicolae Iorga, Eugen Coșeriu, eminescologii George Călinescu, Perpessicius și discipolul acestuia, Petru Creția. Faptul că, în momentul de față, savantul nostru, născut în satul Larga din raionul Lipcani e considerat cel mai important eminescolog din tot spațiul românesc, pare ceva de necrezut, pare un vis prea frumos. Și e cu atât mai captivant, cu cât acest vis se desfășoară chiar sub ochii noștri. Mă întreb: când, de unde s-a luat acest Ceahlău al criticii și istoriei literare în Republica Moldova, unde ceasul „cugetării românești”, vorba lui Maiorescu, gândirea în genere, s-a oprit și, în afară de o nesfârșită tranziție care merge braț la braț cu corupția și crasa incultură a clasei politice, afară de o barbară distrugere a Academiei din Chișinău, nu se întâmplă nimic?

Îl cunosc pe Mihai Cimpoi încă din 1968. Un grup de scriitori șaizești, în frunte cu poetul Aureliu Busuioc, am participat la nunta lui din satul Larga, din nordul Moldovei. Mihai, acest masiv bărbat, adus de spate din cauza genții sale pline cu cărți, atunci, împreună cu frumoasa lui mireasă, o minunată coristă din Capela „Doina”, Natalia, erau un fel de Romeo și Julieta, două trestii zvelte, sosite parcă de la Hollywood. Nimeni n-ar fi putut spune că, peste ani, el avea să devină membru a trei academii: Academia Română, Academia de Științe a Moldovei și Academia Europeană de Științe și Arte. Pe atunci mirele nostru scria articole despre cărțile scriitorilor din RSS Moldovenească din care nu prea înțelegeam ce vrea să spună, nici eu, nici generația noastră șaizeștă: Anatol Ciocanu, Anatol Codru, Alexei Marinat, Arhip Cibotaru, Dumitru Matcovschi, Eliza Botezatu, Emil Loteanu, Grigore Vieru, Gheorghe Vodă, Ion Vatamanu, Ion Bolduma, Ion Ciocanu, Iuliu Cărchelan, Liviu Damian, Mihail Garaz, Mihail Ion Cibotaru, Nicolae Esinencu, Petru Cărare, Pavel Boțu, Raisa Lungu-Ploaie, Serafim Saca, Spiridon Vangheli, Valeriu Gagi, Vasile Tărățeanu, Victor Teleucă, Vitalie Tulnic, Vlad Ioviță...

Președintele Uniunii Scriitorilor de pe atunci, poetul Andrei Lupan, îl admonesta aspru pe la plenaryle partidului comunist și adunările scriitoricești pe tânărul critic Mihai Cimpoi cum că „...scrie încâlcit, abuzează de neologisme, străine limbii moldovenești”, că „norodul nu-l înțelege”. Zicea: „Chiar și generația mea de scriitori: Emilian Bucov, George Meniuc, Nicolae Costenco, Ramil Portnoi, Ion Constantin Ciobanu, Ariadna Șalari și alții care am studiat în România burghezo-moșierească, suntem nevoiți să-l citim cu ajutorul Dicționarului Explicativ”. Noi însă, „țipălăii”, cum același Andrei Lupan ne poreclise, îl îndrăgim și-l respectam anume pentru stilul său „încâlcit”, pentru „abuzul de neologisme”. Nu-i reproșam nimic. Înțelegeam că instrumentarul său critic, învățat de la critici ca Titu Maiorescu, George Călinescu, Eugen Lovinescu, Garabet Ibrăileanu, Tudor Vianu, Perpessicius și alții, nu se potrivea deloc cu „operele” unor scriitori ca Petrea Cruceniuc, Petrea Darienco, Lev Barski, Iacob Cutkovețchi, Fiodor Ponomari, Samson Șleahu și chiar Emilian Bucov, care își ideologizase în asemenea hal poezia, utilizând un limbaj simplist, pe placul șefilor, încât nu semăna să-și fi făcut studiile la București.

Șocat de scrisul tânărului critic, am vrut să aflu ce crede despre el decanul criticii literare de pe atunci, apreciatul doctor în științe filologice, profesor al Universității de Stat și cercetător al AȘM, Vasile Coroban, cu care locuiam în aceeași casă a scriitorilor de pe strada Dzerjinski. Voiam să aflu, mai cu seamă, cum se prezenta Cimpoi ca student, căruia Coroban îi fusese profesor, la Universitate?

– Dar Cimpoi n-a fost niciodată student. El părea venit de la Sorbona, să ne țină lecții nouă, profesorilor din Chișinău. Știa totul. Parcă nu era născut de o femeie, ci de-o carte. O carte care s-a deschis singură și de acolo s-a desprins el, Cimpoi. Băiatul acesta, venit de la țară, o să aibă un mare viitor. E foarte studios.

▪ Odată cu apariția lui Cimpoi în critica literară, neîndemnați de nimeni, noi, șaizeștii, ne-am pornit spre Biblioteca Națională, pe care marele director al acesteia, Gheorghe Cincilei, o împluse cu carte românească. Acolo însușeam limbajul din scrierile... lui Cimpoi. Umblam și noi cu cerutul, cu procuratul, cu furatul cărților vechi, îngălbenite de timp, considerate de autoritățile sovietice drept reacționare doar pentru faptul că erau cu foile îngălbenite și tipărite cu alfabet latin, românesc.

▪ După absolvirea școlii medii din satul natal Larga, raionul Lipcani, conform legilor de prin 1959, Cimpoi a trebuit să facă un an de muncă, după care a putut pleca la studii la Universitatea de Stat din Chișinău.

În acel an se angajează ca gazetar la ziarul raional „Leninistul” din Lipcani, unde își tipărea articolele. Poetul Petrea Darienco, redactor la ziarul „Moldova Socialistă”, citindu-i recenzia negativă despre cartea sa de poezii *Balada Nucului*, a zis: „... este unul la Lipcani, un învățător bătrân, se vede, care mă critică într-o limbă românească de salon”. Darienco nu bănuia că Cimpoi avea încă un „minus”: prin geamurile redacției gazetei „Leninistul” privea un colț din România de peste Prut, țară în care numaidecât ar fi vrut să ajungă cândva.

Colegii de la „Leninistul” îl apreciau și-l invidiau pentru vocabularul său bogat. În satul său natal, Larga, cu o populație de peste 5 000 persoane, exista o bibliotecă pe măsură, mai cu seamă, de carte românească, adunată de la populație de harnica bibliotecară Elena Meica. Aici tânărul literat avu norocul să facă cunoștință cu scrierile lui George Călinescu, cu lucrări ale clasicii români tipărite cu caractere chirilice. Profesorul Pamfilie Guțu îi împrumută cele patru volume ale *Dicționarului limbii române moderne*, iar profesora Tatiana Ciornâi îi pune la dispoziție volumele lui Eminescu, care începeau să fie editate.

▪ Noi frecventăm „Biblioteca lui Cincilei”, cum numeam Biblioteca Națională „Nadejda Krupskaja”, nu doar pentru a ne îmbogăți vocabularul, ci pentru a însuși instrumentarul literar pe care trebuie să-l stăpânească orice scriitor. Criticii de la acea oră: Ramil Portnoi, Zunea Săpunaru, Raisa Suveică, Eugen Russev, Simion Cibotaru și alții, priveau orice scriere literară doar prin prisma realismului socialist: eroii sovietici erau pozitivi, restul – negativi. Mihai Cimpoi însă supunea orice lucrare literară unor analize specifice, învățate de la marii clasici, nu de la instructorii de la Comitetul Central. Scria într-un limbaj elevat, românesc, „de salon”, vorba lui Darienco.

▪ Adevărat, generația noastră a avut un pic de noroc. În timpul scurtului dezgheț hrușciovist, legat de condamnarea cultului personalității lui Stalin, în librăriile „Drujba” din tot spațiul URSS-ului se vindea și carte românească pe care noi o cumpăram cu sacul. Ne puteam abona liber la presa românească. Afară se simțea un timp nou. Adia un vânt de primăvară românească. La „Biblioteca lui Cincilei”, numaidecât îl găseam pe „autodidactul” Mihai Cimpoi, cum se recomanda pe sine, și pe bibliotecarul Pavel Sabin (un alt mare autodidact, cunosător al mai multor limbi străine; mai târziu acesta, în calitate de secretar literar, împreună cu regizorul Ion Ungureanu, au creat strălucitul Teatru „Lucașfărul”), descifrând doctrinele lui Platon, Socrate, Kant, Hegel, Schopenhauer,

Nietsche, *Vedele* indiene scrise în sanscrită. Adică, cei doi autodidacți, urmând exemplul lui Eminescu, făceau carte serioasă, încercau să dialogheze între ei în limba franceză.

Ne place, nu ne place, trebuie s-o recunoaștem: de fapt, Mihai Cimpoi ne-a trimis pe toți la bibliotecă. Din păcate, la Uniunea Scriitorilor nu se discuta nicio dată despre meseria de scriitor, ci numai despre indicațiile ideologice venite de sus, despre „succesele” noastre în agricultură, industrie, despre criza din occident etc. Or, scrisul, cum se știe, e și meserie. Nu în zadar, bunul meu prieten, celebrul poet, traducător, publicist și politician român, Romulus Vulpescu, și-a intitulat cartea sa principală de poezii *Arte & Meserie*. Însuși Eminescu avea câte 40 de variante la unele strofe din *Lucașfărul*. Chiar *Lucașfărul* integral avuse mai multe variante. La fel ca poemul *Faust*, la care Goethe muncise o viață întreagă.

▪ Mihai Cimpoi, ca majoritatea intelectualilor basarabeni veniți de la țară, vorba lui Vasile Coroban, absolvise, concomitent, două școli: cea ca atare și cei șapte ani de acasă. Părinții, nevoile vieții, munca din fragedă copilărie, lacrimile mamelor noastre rămase văduve în cel de-al Doilea Război Mondial au fost marii noștri dascăli.

Cimpoi nu a fost un elev eminent. Cum să fie eminent când părinții lui dispuneau de numai 2,5 ha de pământ?! Doar munca pe lotul tău de pământ, sau, pentru bani, pe lotul altuia, te ajuta să câștigi o bucată de pâine, să poți avea și un ban în buzunar. În acest spirit a fost crescut Mihai și sora sa, Vera: muncă din noapte până-n noapte. Se știe, pentru omul de la țară munca nu se termină niciodată. Acolo, pe acele timpuri, dacă îți era sete, trebuia să alergi cu căldarea la fântână să aduci apă. De mic, dimineața, mama te trimitea să duci găștele și bobocii la iaz. Seara trebuia să le aduci acasă. La 7-8 ani erai trimis să paști oițele, vacuța. Ceva mai târziu, trebuia să ajuți părinții la prășit, la strânsul recoltei din colhoz etc....

Ilie Cimpoi, tatăl criticului nostru, prin muncă ajunse un bun și respectat gospodar, din care cauză a fost inclus în lista „culacilor”, urmând să fie deportat în Siberia. Noroc că o rudă, care copia această listă macabră, i-a șters numele de-acolo și l-a salvat.

Într-un cuvânt, Cimpoi e din timpurile când elevii de la țară făceau lecțiile pe apucate, noaptea, la lumina lămpii cu gaz, ziua munceau. De pe timpul când, din lipsuri de chibrituri, oamenii aprindeau focul cu amnarul sau împrumutau foc unul de la altul. Asta era fericirea adusă de „eliberatorii” sovietici.

O altă mare nenorocire pe care n-o poate uita academicianul a fost rusificarea forțată de după 1944.

Brusc, toată administrația a fost trecută la limba rusă, limbă pe care moldovenii o urau căci prin ea ne veneau cele mai macabre vești: nenumăratele impozite, deportările, foametea/de fapt genocidul ca politică de stat/1946–1947/, colectivizarea forțată, dictatura stalinistă, scurtul dezgheț hrușciovist, apoi cruntul îngheț impus de Hrușciov asupra culturii, creației în general, politica sa aventuristă în agricultură, când statul îți ara pământul până sub pragul casei, pentru ca „să întrecă America”, stagnarea și dezmățul economic brejnevist, șocul „perestroikăi” lui Gorbaciov, dispariția Imperiului Sovietic, falsa independență a Moldovei și tranziția banditească, războiul de la Nistru și pierderea Transnistriei. Și parcă toate astea ar fi fost puțin, acum ne-a lovit ciuma care ne omoară pe un capăt – COVID-19.

Prin marile greutăți a trebuit să treacă și Mihai Cimpoi de-a lungul celor aproape opt decenii de viață. Ele, aceste calamități, i-au furat 44 din cei mai frumoși ani de creație, când în repetate rânduri era demis din serviciu, pe motive politice, iar scrierile sale se ciocneau mereu de cenzură. Dar, zic eu, se pare, anume aceste piedici au constituit fundamentul de unde a început startul marilor sale realizări de mai târziu. Dacă ar fi avut norocul să treacă și el prin școlile lui Maiorescu, Eminescu, Călinescu, Iorga, Perpessiciu, cu siguranță numele său ar fi avut o rezonanță universală. Oricum, noi îl credem din neamul celor numiți mai sus și ne bucură faptul că lucrările sale sunt traduse în limbi străine și apreciate de cei mai importați critici și istorici literari contemporani.

▪ Prin anii 1980, în calitate de secretar (1991), apoi de președinte al Uniunii Scriitorilor, post pe care Cimpoi l-a deținut timp de două decenii, era unul dintre liderii Mișcării pentru deșteptarea națională, organizator și participant activ al vestitelor mitinguri scriitoricești, a semnat votul de blam dat de Uniunea Scriitorilor Guvernului din RSS Moldovenească, pleda pentru revenirea la alfabetul latin, pentru repunerea limbii noastre în drepturi egale cu limba rusă.

De aceea, în timpul puciului de la Moscova din 1991, când Gorbaciov, temporar, fusese îndepărtat de la putere, Cimpoi, în calitate de deputat al Congresului Deputaților Poporului din URSS, figura pe lista celor 75 000 de personalități „indezirabile” care urmau să fie încătușate (cătușe sosise și la Chișinău) și deportate în Siberia.

▪ –Dacă și nu înțeleg ceva, apoi nu înțeleg cum am supraviețuit acestor vremuri, cele mai dramatice din istoria omenirii, mai cu seamă, cum am supraviețuit iadului sovietic? se întreba odată Cimpoi într-o emisiune radio.

Un răspuns ar fi: l-a salvat biblioteca, masa de scris și felul său de om înțelept și generos. Aduc doar un exemplu în acest sens. Prin anii '89–'90, datorită curajului cu care lupta pentru deșteptarea națională, Uniunea Scriitorilor era curtată de toate partidele politice. Personal, ca membru al Partidului Renașterii și Concilierii din Moldova, condus de Mircea Snegur, am fost însărcinat să ne apropiem și, chiar dacă se poate, să intrăm în grațiile Uniunii Scriitorilor și ale lui Mihai Cimpoi, în special. M-am achitat cu această însărcinare și, împreună cu Cimpoi, am fost incluși în lista candidaților pentru viitorul Parlament al Republicii Moldova din 1998. Eu figuram pe listă al 27-lea, Cimpoi, al 17-lea. Fără să-l rog, el i-a declarat lui Snegur că se retrage oficial de pe lista candidaților dacă Andrei Strâmbeanu nu e mutat înaintea sa.

– Apropierea dumneavoastră de noi se datorează numai scriitorului Strâmbeanu, a declarat el.

Snegur s-a conformat, l-a trecut pe subsemnatul pe locul al 16-lea și, astfel, ambii am devenit deputați în Parlament. Cu această ocazie, Snegur a spus o frază memorabilă:

– Zidul de la Berlin a căzut mai ușor decât Cimpoi să accepte să vină în echipa noastră.

▪ Cu ocazia acordării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității Pedagogice „Al. Russo” din Bălți (2010), apreciatul critic literar și profesor al acestei Universități, Nicolae Leahu, remarca, între altele, în al său *Laudatio* în onoarea lui Mihai Cimpoi: „...Este vorba de scriitorul și omul de cultură Mihai Cimpoi, membru de onoare al Academiei Române, membru titular al Academiei de Științe a Republicii Moldova, reputat critic și istoric literar, filosof al culturii și gânditor social, președinte al breslei scriitorilor din Moldova, deputat în întâiul for democratic al fostei URSS, Congresul Deputaților Poporului (și, de fapt, unul dintre inițiatorii de drept al prăbușirii acesteia), deputat de mai multe ori în Parlamentul Republicii Moldova sau, mai pe scurt, vorba academicianului Eugen Simion: «Cimpoi e stâlpul vieții culturale din Basarabia»”.

Și nu numai atât, având în vedere ponderea afectivă a timpului petrecut de Mihai Cimpoi dincolo de Prut, de Milcov, dar și de Dunăre, în ultimele două decenii, el reușea să fie alături de cel mai bun ministru moldovean al culturii, domnul Ion Ungureanu. Ar fi suficient, în acest sens, să amintesc doar noua tranșă a Aleii Clasicilor din Chișinău, inaugurarea Centrului Academic „Mihai Eminescu”, deschiderea la Chișinău a mai multor filiale ale unor prestigioase biblioteci din Țară, organizarea unor colocvii și simpozioane, susținerea de editări, acumularea și dirijarea

cu fluxuri de carte către bibliotecile școlare sau comunale, înființarea revistei „Viața Basarabiei”, buletinului „Mihai Eminescu” etc. etc. ...”

▪ Îmi cer iertare de la colegul Nicolae Leahu, dar pentru istorie și din respect pentru cititorii mei, o să prezint o parte din CV-ul lui Mihai Cimpoi. Zic: „o parte”, fiindcă în anul de grație 2021, nici el nu-și cunoaște zestrea științifico-literară adunată în cei 79 de ani ai săi. E vorba de circa 100 de cărți, de mii de articole, eseuri, studii, interviuri, emisiuni tele- și radiofonice, prefețe de carte etc.

Aici e cazul să dezvălui un secret. Da, Cimpoi nu a scris peste o mie de cărți ca Nicolae Iorga, ca Bogdan Petriceicu-Hasdeu sau Eugen Coșeriu, dar este de neamul acestor titani ai culturii. Mereu considerat ca „nefiind de-al nostru”, chiar și atunci când scria despre un scriitor sovietic, cum era, de exemplu, Ion Druță (agreat de Kremlin), Cimpoi a putut să-și desfacă aripile abia la vârsta de 44 de ani, când a dăruit culturii românești *O istorie deschisă a literaturii române în Basarabia*, cu circa 2 000 de nume de scriitori, o carte monumentală care poate fi considerată continuarea celebrei lucrări *Istorie a literaturii române de la începuturi până în prezent* de George Călinescu. Această bucată de pământ românesc, dintre Nistru și Prut, nu a dat doar o listă de literați, ci a îmbogățit literatura română cu nume remarcabile precum: Alexandru Hâjdeu, Bogdan Petriceicu-Hasdeu, Alecu Russo, Constantin Stere, Constantin Stamat, Alexandru Donici, Alexei Mateevici, Magda Isanos, Alexandru Robot, George Meniuc, Grigore Vieru, Petru Cărare, Victor Teleucă, Nicolae Dabija, Nicolae Costenco, Vasile Vasilache, Adrian Păunescu, Paul Mihnea, Emil Loteanu, Valeriu Gagiu, Vlad Ioviță, Leonida Lari, Gheorghe Vodă, Aureliu Busuioc, Nicolae Esinencu, Liviu Damian ș.a.

Repet, Cimpoi abia la 44 de ani, odată cu independența Republicii Moldova, și-a desfăcut aripile și și-a luat mărșul zbor. Să aruncăm o privire la al său *Curriculum Vitae*. Grade științifice și titluri științifice și științifico-didactice: 1998 – doctor habilitat în filologie; 2002 – cercetător științific superior; 2006 – profesor universitar, Literatura română. Titluri onorifice: 1991 – membru de onoare al Academiei Române; 1994 – membru titular al Academiei de Științe a Moldovei și al Academiei Europene de Științe și Arte. Este doctor honoris causa al multor universități.

Experiență profesională, activitate de cercetare și coordonare: 1994–1998, cercetător științific, prin cumul, Institutul de Istorie și Teorie Literară; 1998–2001 – cercetător științific principal, șef al Secției de

literatură veche și modernă, Institutul de Istorie și Teorie Literară; 2001–2006 – coordonator al direcției de cercetare Literatura modernă, pe baze obștești, la același Institut; 2006–2014 – cercetător științific principal, coordonator al Direcției de cercetare Literatura veche și modernă, Institutul de Literatură și Folclor; 2008–2012 – cercetător științific principal, Institutul de Filologie al AȘM. Activitate didactică: 2013–2014 – profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău; 1994–1996 – profesor la Universitatea Academiei de Științe. Director de proiecte naționale și internaționale dintre care amintim: *Relații spirituale culturale între Moldova (Basarabia) și Ardeal*, 2011–2014; *Enciclopedia și multiculturalism în literatura română premodernă și modernă 2004–2009*; *Dicționarul general al literaturii Române*, ediția I și II (coautor și coordonator), proiect fundamental al Academiei Române, realizat în colaborare cu institutele de profil ale Academiei sub conducerea acad. prof. dr. Eugen Simion. Este autor al *Dicționarului Enciclopedic Mihai Eminescu, 2014–2019*, organizator al Congresului Mondial al Eminescologilor, nouă ediții, și al Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, Chișinău-Iași. Este președinte al Congresului Mondial al Eminescologilor, președinte al Asociației Naționale a Uniunilor de Creație din Moldova, director al revistei „Viața Basarabiei”, serie nouă. Etc., etc. După fundamentala sa lucrare *O istorie deschisă a literaturii române în Basarabia*, editează integral, în opt volume – absolut tot ce a creat Mihai Eminescu, scrie despre marele poet opt cărți: *Narcis și Hiperion*; *Spre un nou Eminescu/Dialoguri cu eminescologi din toată lumea*; *Căderea în sus a Luceafărului*; *Plânsul Demiurgului*; *Esența ființei*; *Cartea vieții lui Eminescu*. *Spectacolul ontologic al rimei eminesciene*; *Dicționar Enciclopedic Mihai Eminescu*. Despre această enciclopedie putem spune un singur lucru: ceea ce n-a fost în stare să facă Academia Română și Academia de Științe a Moldovei în foarte mulți ani de existență, a realizat un singur om, contemporanul nostru, Mihai Cimpoi. Tot el a dăruit Centrului „Mihai Eminescu” (de altfel, creat tot de el în 2000, cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la nașterea poetului, pe care cu onoare îl conduce până în prezent), un volum cu 71 de dialoguri avute cu eminescologi din 54 de țări ale lumii. Datorită lui cunoaștem că Eminescu e tradus în 85 de limbi ale lumii. El a descoperit diploma de audiere de către Eminescu a cursului de Filosofie la Universitatea din Berlin. Copia se află la Centrul Academic Internațional Eminescu și poate fi văzută oricând. A contribuit la aducerea copiilor celor 44 de caiete scrise de mâna lui Eminescu.

EPILOG

Un amănunt care demonstrează că aveam dreptate când afirmam că Mihai Cimpoi e de neamul marilor noastre personalități din trecut: el n-a avut niciodată mașină de scris. La fel ca Eminescu, absolut totul a scris cu tocul. Această imensă bogăție, scrisă cu o caligrafie citeață, aproape eminesciană, se păstrează și va aparține celui căruia o va dărui dânsul.

Spuneam la început că Mihai Cimpoi e ca pomul de nuc, din care curg cărțile ca nucile coapte, toamna. Când terminasem sumara mea schiță de portret al fenomenului numit Mihai Cimpoi, mă pomenesc cu un telefon... de la el. Ce credeți că mi-a spus?

– Dragă Andrei, am terminat de citit corectura noii mele cărți, – o să ți-o dau s-o citești – care ca și toate celelalte, va apare la Chișinău și în editurile din România: *Ion Creangă: mântuirea prin răs*, de vreo 350 de pagini. Înțelegi, noi, criticii români, purtăm o

mare vină față de neîntrecutul povestitor Ion Creangă. Prima monografie despre el a scris-o un francez, Jan Boutière, nu un român. Eu, în eseu meu monografic, vreau să dovedesc că Creangă doar o făcea pe omul vesel, de fapt, era un scriitor tragic, care niciodată nu s-a împăcat cu prostia omenească.

Recunosc, Cimpoi din nou m-a surprins, așa cum mă surprinde de fiecare dată muntele Ceahlău. Ca om al stepei, mă învârt în jurul muntelui acesta și nu găsesc pentru el nimic în afară de admirație. Eu cred că și Mihai Cimpoi se află în situația mea atunci când e vorba de Mihai Eminescu, din care a făcut o religie, dar față de care nu poate avea decât o nesfârșită admirație. Atât! Asta o spune și George Călinescu, care după ce a scris cinci volume despre Eminescu în plan național și universal, recunoaște: „În fond, Eminescu este inanalizabil”. Eu îndrăznesc să afirm același lucru despre Cimpoi. Păstrând dimensiunile, firește.

Florentin Leancă. *Peisaj*, 2018, batic, mătase, 110 × 95 cm.